

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

w sprawie **A. M.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r.
o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za
działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz.
1583 j.t.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2018 r.,

wniosku pełnomocnika wnioskodawczyni o wznowienie postępowania,

prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K.

z dnia 18 sierpnia 2011 r., sygn. akt II AKa .../11,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 21 marca 2011 r., sygn. akt XVI Ko .../08,

na podstawie art. 544 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek;

**2. obciążyć wnioskodawczynię uiszczoną opłatą od wniosku,
zwalniając ją od wydatków postępowania wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

W dniu 26 stycznia 2018 r. pełnomocnik A. M. złożył wniosek o wznowienie postępowania, w którym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z 18 sierpnia 2011 r., zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 marca

2011 r., zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczynie kwotę 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 4.300 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za wykonanie wobec niej decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w K. o internowaniu w okresie od 22 grudnia 1981 r., do dnia 3 stycznia 1982 r. i tymczasowego aresztowania w okresie od 3 stycznia 1982 r. do dnia 10 lutego 1982 r. w sprawie Sądu Wojskowego we W. sygn. akt SoW .../02.

Podstawę materialną tego orzeczenia stanowiły przepisy art. 8 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.)

Pełnomocnik wnioskodawczynie domagał się wznowienia postępowania z uwagi na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09 (Dz. U. z 2011 r. Nr 53, poz. 277), mocą którego stwierdzono niezgodność unormowania z art. 8 ust. 1a wymienionej ustawy z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w konsekwencji z dniem 10 marca 2011 r. został on derogowany z porządku prawnego. Uczyniło to, zdaniem autora wniosku aktualną przesłankę wznowienia postępowania określoną w art. 540 § 2 k.p.k.

W konkluzji wniosku pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 sierpnia 2011 r., uchylenie powyższego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 marca 2011 r., i przekazanie sprawy A. M. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., celem zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczynie kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy związane z internowaniem tj. od 22 grudnia 1981 r. do dnia 3 stycznia 1982 r. oraz kwoty 90 000 zł zadośćuczynienia za krzywdy związane z tymczasowym aresztowaniem w okresie od 3 stycznia 1982 r. do 9 lutego 1982 r. w sprawie Sądu Wojskowego we W.

W odpowiedzi na wniosek pełnomocnika A. M. prokurator Prokuratury Krajowej wniósł jego o oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika wnioskodawczynie nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Najwyższy podkreślał już, że jego orzecznictwo, dotyczące art. 8 ust. 1a ustawy lutowej wykształciło pewien standard oceny wniosków o wznowienie postępowania, wynikających z derogacji tego przepisu. Zdeterminowany on został unikaniem automatyzmu, a co za tym idzie zindywidualizowaną oceną znaczenia stwierdzenia niekonstytucyjności przepisu dla konkretnej sprawy. Taki sposób oceny wniosków o wznowienie w innych sprawach aniżeli te, na kanwie których zapadł wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., wynikał już choćby z jego pisemnych motywów. W ich końcowej części wskazano bowiem na skutki tego orzeczenia dla innych spraw, a więc już rozstrzygniętych z zastosowaniem art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Wyrok Trybunału stwarzał „możliwość” wznowienia w nich postępowania pod warunkiem, że przy rozstrzyganiu zastosowanie znalazł m. in. art. 8 ust. 1a ustawy, a „żądania wniosków i poniesiona szkoda i krzywda przekraczały przewidziane w ustawie 25.000 zł” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt V KO 34/17).

Przywołać należy w tej kwestii także i stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w wyroku z dnia 26 września 2011 r., sygn. akt II KO 51/11, zgodnie z którym, uznanie niekonstytucyjności wymienionych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisów ustawy lutowej nie oznacza konieczności niejako automatycznego wznowienia postępowań we wszystkich sprawach, w których były one podstawą rozstrzygnięcia co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Lektura motywów wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 sierpnia 2011 r., wskazuje, że Sąd ten wnikliwie przeanalizował zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, uwzględniając także cierpienia psychiczne wnioskodawczyni i słusznie podwyższył kwotę zadośćuczynienia. Przyznając wnioskodawczyni zadośćuczynienie i odszkodowanie w kwotach, które łącznie były niższe niż przewidziana w art. 8 ust. 1a ustawy lutowej kwota 25 000 zł, Sąd Apelacyjny – tak samo zresztą, jak Sąd Okręgowy – nie podnosił, aby orzeczenie w przedmiocie zgłoszonego przez A. M. roszczenia było limitowane tym ustawowym ograniczeniem.

To, co jednak w niniejszej sprawie jest najważniejsze, a czego nie dostrzega autor wniosku o wznowienie, to fakt, że już pierwszy z wydanych w sprawie wyroków zapadł w dniu 21 marca 2011 r., a więc po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09 i po dacie derogacji przepisu art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, który to przepis nie stanowił ani podstawy zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w niniejszej sprawie, ani też nie przyczynił się do ograniczenia ich wysokości.

W sprawie tej nie można zatem wykazać realnego wpływu niekonstytucyjnego ograniczenia wysokości zadośćuczynienia na wynik postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 sierpnia 2011 r., a tylko w takim przypadku istniałaby podstawa do uwzględnienia wniosku o wznowienie postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił wniosek.

Na podstawie art. 639 k.p.k. obciążono wnioskodawczynię uiszczoną opłatą, a na podstawie przewidzianych w art. 624 § 1 k.p.k. względów słuszności, zwolniono ją od wydatków postępowania wznowieniowego.

kc